

achtergrond

Onderwijsinspectie rapporteert

Steeds meer leerlingen kampen met overgewicht, maar de onderwijstijd die voor beweging wordt ingepland is op veel scholen al jarenlang gelijk; graag meer beweging dus

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIJROK

Maatschappij dichterbij

De inspectie kijkt in haar jaarlijkse rapportage onder meer naar veiligheid op scholen en de wijze waarop die scholen omgaan met maatschappelijke spanningen.

De resultaten van de Nederlandse leerlingen mogen er beslist zijn', zo stelt de Onderwijsinspectie in haar eind april verschenen verslag over het schooljaar 2003/2004. 'Scholen pakken nieuwe uitdagingen en verbeteringen goed op.'

Maar aan de andere kant profiteert een op de tien leerlingen onvoldoende van het onderwijs. Bovendien constateert de inspectie dat scholen soms moeite hebben om een goed antwoord te vinden op maatschappelijke problemen.

Het is de tweede keer dat de rapportage van het groene onderwijs onderdeel vormt van de algehele rapportage over de staat van het onderwijs. De opmerkingen over het groene vmbo, mbo en hoger onderwijs zijn wel enigszins apart geplaatst. En er is een 'leeswijzer voor de staat van het landbouwonderwijs' opgenomen. 'Landbouwonderwijs', want ondanks de pogingen om deze benaming uit te bannen, onder meer vanwege de onjuiste associatie van deze onderwijstak met enkel de primaire sector (akkerbouw en veeteelt), heeft de inspectie blijkbaar moeite met de benaming 'groen onderwijs'.

Bespreekbaar

De inspectie signaleert in het vmbo veel didactische vernieuwing. Zoals de kernteams waarin kleine groepen leraren samen het onderwijs en de begeleiding van een beperkt aantal leerlingen verzorgen. Goede zaak, stelt de inspectie, want 'een aantal maatschappelijke problemen komt in het vmbo in verdichte vorm voor'.

Het groene vmbo scoort beter dan het overige vmbo op het gebied van zorg en begeleiding en ook op het gebied van kwaliteitszorg en leerstof. Maar de wettelijk afgesproken onderwijstijd wordt er vaak niet bereikt. Onder meer omdat vanwege de kleinschaligheid het soms lastig blijkt incidentele lesuitval op te vangen.

De inspectie is kritisch over het onderwijsleerproces. De lessen zijn weliswaar gestructureerd, stelt ze, maar veel leraren brengen die structuur niet helder over. Ook activeren ze de (voor)kennis van leerlingen onvol-

doende. Binnen de klassen ziet de inspectie weinig differentiatie, maar aan de andere kant wordt wel gepoogd om homogene groepen te vormen. Bijvoorbeeld voor de grote populatie twoo-leerlingen in het groene vmbo (35 procent van het totaal).

In het groene mbo acht de inspectie de informatievoorziening (over vernieuwingen en ontwikkelingen) 'veel beter geregeld' dan in het overige mbo. Er is verder gekeken naar praktijkleren, de samenwerking met roc's en ook naar de culturele diversiteit. Het groene mbo slaagt er nauwelijks in om bij allochtonen enige interesse te wekken. Hooguit is er enige groei in opleidingen op niveau 1 en 2. Maar, consta-

teert de inspectie, deelname aan het project culturele diversiteit heeft wel vaak het effect dat het onderwerp 'multiculturele samenleving' herkenbaar en beter bespreekbaar is geworden.

De inspectie constateert dat aoc's in het algemeen steeds minder naar ipc's gaan voor praktijkleren. Kosten, reisafstand en de opvatting dat deze scholen bepaalde vormen van praktijkleren wel zelf kunnen aanbieden, zijn argumenten. Het wisselt nogal per aoc, maar soms organiseren ze praktijkleren met bedrijven in de regio. Ze gebruiken bijvoorbeeld de faciliteiten van een paardenmanege waar een eigen docent onderwijs verzorgt. Een kwaliteitszorgsysteem op zo'n buitenschoolse leerplaats, wel aanwezig bij ipc's, lijkt daarbij minder van belang dan een afweging van het onderwijskundig rendement.

Er is meer samenwerking met roc's, constateert de inspectie. 'De grenzen worden minder scherp.' Behalve een bestuurlijke verbinding, worden er afspraken gemaakt over gezamenlijke verantwoordelijkheid of verzorging van een opleiding zoals voor watersportindustrie. Deze toenaderingen hebben wellicht te maken met de toekomstige verruiming van onderwijs-

aanbod van bve-instellingen, denkt de inspectie.

Vrijbrief

Aparte thema's binnen het onderwijsverslag vormen onder meer veiligheid, uitval en voeding en beweging. 'Veel scholen lijken het probleem van overgewicht bij leerlingen te onderschatten', stelt de inspectie. 'De onderwijstijd die voor beweging wordt ingepland is op veel scholen al jarenlang gelijk, terwijl steeds meer leerlingen kampen met overgewicht.' Graag meer beweging dus.

Het aantal leerlingen, dat het onder-

In het vmbo-groen wordt de (voor)kennis van leerlingen onvoldoende geactiveerd.

wijs voortijdig verlaat, is hoog. De inspectie stelt dat veel te bereiken is door het onderwijsleerproces aantrekkelijker te maken en beter af te stemmen op de leerlingen. Leerlingen in het vmbo of niveau 1 en 2 van het mbo worden relatief weinig actief betrokken bij de school, terwijl daar juist de meeste mensen afhaken. Het maatschappelijk probleem van voortijdig schoolverlaten zal, zo stelt de inspectie, op het niveau van de individuele school aangepakt moeten worden. Ten slotte gaat het rapport in op de maatschappelijke spanningen van deze tijd. Scholen schijnen zich daar onvoldoende rekenschap van te geven, denkt de inspectie, maar incidenten doen zich op vrijwel alle scholen voor en hebben hun weerslag op het onderwijs.

Steeds weer wordt benadrukt dat in het groene onderwijs een 'ander type' leerlingen rondloopt en dat behalve kleinschaligheid ook veiligheid zo kenmerkend zou zijn. Dat kan geen vrijbrief zijn. De inspectie heeft op verzoek van de minister inmiddels een meldpunt voor discriminatie en extremisme in het onderwijs ingesteld. ☞

Ton van den Born